

рини. Крім того, нашими дослідженнями, проведеними на худобі різних типів за скороспілістю, обґрунтовано, що в умовах замкнутого циклу виробництва яловичини при достатньому рівні вирощування молодяку найбільш доцільно забивати на м'ясо бугайців у 15—18-місячному віці (для пізньоспілих порід — до 20 місяців), а телиць — у 12—15 місяців. Це вік найбільшого виходу споживчозрілої яловичини і від окремо взятої тварини і, особливо, з одного худобомісця, беручи в розрахунок його оборот за ряд років. Після цього віку значно змінюється обмін речовин у тварин у бік посилення синтезу жирової тканини і зменшення конверсії протеїну корму в білок тіла, зменшується темп росту найцінніших у споживчому відношенні м'язів і збільшуються затрати кормів на приріст і собівартість продукції. Отже, вказані особливості ангуської худоби мають бути враховані при обґрунтуванні вибору цієї породи як вихідної в породотворному процесі.

Досить рельєфно описані ознаки ангуської породи проявились у тварин волинської, поліської і, особливо, створюваної знам'янської м'ясних порід, де вона використовувалась як вихідна форма. Тепер час селекції на закріплення даних ознак в поколіннях.

Останнім часом деякі спеціалісти "підправляють" ангуську худобу за молочністю, енергією росту тощо, використовуючи при цьому ввідне схрещування з представниками голштинської, чорно-рябої та інших порід. За попередньою оцінкою одержані помісі втратили основну ознаку — добре розвинену і обмускулену задню третину тулуба, а це вплинуло і на забійний вихід, і на вихід м'якуша (огрубіння кісток). Це вже не є ангуська худоба.

Отже, для породотворного процесу потрібні тварини ангуської породи з притаманними тільки їм селекційними ознаками з явно вираженою ейрисомією і використання їх як вихідної форми, що в процесі породотворення дасть необхідний селекційний ефект.

*Українська академія аграрних наук
Національний аграрний університет*

ВИВЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИХ ОЗНАК УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Наприкінці 1995 р. була реалізована програма щодо створення української чорно-рябої молочної породи. Оскільки порода — динамічна структура, постало завдання про її удосконалення шляхом консолідації за типом і основними селекційними ознаками, що дозволить підвищити генетичний потенціал продуктивності, розширити її племінну базу та внутріпородну структуру.

Дослідження проводили на маточному поголів'ї племзаводу "Бортничі" Київської області. Для аналізу динаміки генеалогічної структури використано родоводи близько 80 бугаїв плідників, які найбільш активно використовувались при формуванні стада племзаводу в останні п'ять років. Ці племінні бугаї були чистопородними або мали більше 50% крові голштинської породи. Аналіз молочної продуктивності тварин різної лінійної структури показав, що кращими були корови таких ліній: Валіанта 1650414 (30—5004—3,62); Монтфреча 91779 (35—4737—3,58); Елевейшина 1491007 (39—5042—3,71). Корови вищевказаних ліній переважали ровесниць за величиною надою на 193—894 кг, відносно жирності молока перевага становила 0,04—0,13%.

Для більшості ліній і споріднених груп тварин коефіцієнт генеалогічної спорідненості характеризувався середньою величиною 63—74%, дещо вищий він у новостворених ліній — 65—71%.

Залежно від варіантів підбору в кожному господарстві проведено аналіз продуктивності тварин. У результаті вста-

*Науковий керівник — доктор сільськогосподарських наук М.Я. Сфіменко.

новлено, що у стадах кращими за надоем були корови, одержані шляхом внутрілінійного підбору, які переважали тварин від кросу ліній відповідно на 283—345 кг молока.

Згідно з методикою, запропонованою М.Я. Єфіменком (1991), проведена оцінка типу екстер'єру. Оцінка за типом будови тіла показала, що тварини відносяться до 3 і 4 типів, що становить 70—75% від загального поголів'я. Кращими за надоем були корови 5 і 2 типу (за першу лактацію) та 2 і 3 типів (за третю лактацію). Перевага становить в першому випадку 252—1577 кг, у другому — 416—491 кг молока.

За промірами тіла встановлено достовірний корелятивний зв'язок між молочністю і промірами висоти в холці, ширини грудей та косої довжини тулуба, що зростає у корів першого-другого поколінь за голштинською породою і дорівнює 0,104—0,709 ($P < 0,05$; $P < 0,01$).

Проведено вивчення питання продуктивного довголіття корів української черно-рябої молочної породи. Кращими виявились генотипні групи $1/4 \text{ Г} \times 3/4 \text{ ЧР}$, $1/2 \text{ Г} \times 1/2 \text{ ЧР}$, отримані середні коефіцієнти повторюваності за показниками молочності 0,273—0,628 ($P < 0,01$; $P < 0,001$).

За результатами оцінки корів у період росту та розвитку (6, 12, 18 міс.) вищими показниками живої маси відрізнялись генотипи $7/8 \text{ Г} \times 1/8 \text{ ЧР}$ і $15/16 \text{ Г} \times 1/16 \text{ ЧР}$, перевага над іншими генотипами становила 7,1—11,6%.

Інститут розведення і генетики тварин УААН